

Kerstmis aan boord van de „Mary-Ann”

MIEN LABBERTON

Ergens op de grote, bruisende oceaan voer een kleine Engelse vrachtboot met volle kracht. De zee was nog wild. Ze hadden een paar dagen een hevige storm gehad, die het schip lelijk uit de koers had geslagen. Het had niet noemenswaard geleden, al waren de mannen in acht en veertig uren niet naar kooi geweest. Maar de „Mary-Ann” — zo heette de boot — was stevig gebouwd en dat had ze nu bewezen. Maar de verloren tijd weer inhalen, dat zou ze wel niet kunnen.

Een stuk of vier van de mannen stonden te praten op het voordek. Hun stemming was niet best. Ze waren korzelig en mopperig door tekort aan slaap en door wat ze zo juist van de kok hadden gehoord. Het zou schraalhans worden met de kost. Op die vertraging had hij bij het inslaan van de levensmiddelen niet gerekend. Maar misschien haalden ze het nog wel in, had hij geprobeerd te zeggen. Je kon aan zijn montere stem niet horen, dat hij het zelf niet geloofde. Je kon er óók niet aan horen, dat hij er even erg naar verlangd had als de anderen, om vóór Kerstmis in de thuishaven te zijn, bij moeder de vrouw en het kroost. Hadden ze niet allemaal de kerstcadeautjes voor vrouw en kinderen in hun kisten liggen, onder de slaapbanken? Allerhande spul, in vreemde havens gekocht. Dingen waar kinderoogen van gaan blinken en lachen.

„We halen het tòch niet,” zei er een. „De Ouwe kan stomen wat hij wil, we halen het niet. De tijd was al krap genoeg berekend. Veel te krap. We halen de thuishaven niet. We halen geen enkele haven, al schiet de schuit nou als een bruinvis door de zee. En wát krijgen we te bikken?”

„Hou je mond, Joe,” zei een ander. „Weet je niks beters? Storm is storm.”

„’t Is toch zeker zo? Niet eens met Kerst thuis bij je vrouw.”

De schipper, die zelf aan het roer stond, keek achterom.

„Wordt er gemopperd?” spotte hij.

„Nee, we zingen Kerstliedjes!” riep Joe terug. „Geef eens een stukkie kerstbrood, Ouwe!”

„Dat valt wel uit de hemel,” riep de schipper. „Als je maar goed vangen kan, Joe!” De anderen grinnikten wat. Hij was een beste matroos, die Joe, de beste misschien wel van allemaal, maar hij was een eerste mopperaar en gooide er vaak maar uit wat hem voor de mond kwam. De kapitein werd er niet gauw boos om, hij keek méér naar goed matrozenwerk dan dat hij luisterde naar praatjes of gekanker.

„Hebben jullie vakantie?” riep hij nu achterom.

„Zou niks te veel zijn na die rotstorm!” ketste Joe terug. Hij bleef nog wat mopperen, sommigen deden mee, anderen meesmuilden wat, ze hadden een half uur rust, maar de mok koffie die daarbij hoorde, was nog niet komen opdagen uit de kombuis.

„De kok is in slaap gevallen,” spotte Joe, „wat een wonder!”

„Daar komt-ie!” zei Mike Davis, de bootsman.

Uit het onderschip kwam een man omhoog. Hij droeg wat, maar het grote blad met de bekende gebloemde ronde kommen was het niet. Hij zette het met een plofje neer op het dek.

„Asjeblief,” zei hij.

„Wat zullen we nou hebben?” riep Joe.

„Een aap?”

Bibberend stond een donkergekleurd kind daar voor die vijf of zes grote, norske mannen, die het afkeurend bekeken.

„Wat een mormel,” zei Joe.

Het kind was een werkelijk erg lelijk, heel donker jongetje, van een jaar of vier, misschien vijf. Zijn ogen rolden angstig heen en weer en hij begon opeens druk te praten en liet zijn magere armpjes zwaaien en wees naar de verte, waar niets te zien was dan water, water. Schuimende, bruisende golven.

„Had zich verstopt achter de lading in het vooronder,” zei de koksmaat, die hem naar boven had gebracht. „Verstaat één van jullie die boeventaal?”

„Smijt 'm in zee,” zei Joe, „niks ân verloren.”

Het kleine negertje sloeg zijn armen om een van de mannebenen heen. Een grote ruwe hand streek toen heel, heel even over

zijn kroezig hoofdje, waar een dikke laag stof op zat.

„De kok,” zei diezelfde man. „Jim de kok verstaat al die apentaaltjes. Haal Jim d'r bij, Jack!”

De schipper bij het roer keek weer even achterom. „Zijn jullie betoeterd?” riep hij.

„Wie geeft hier de bevelen? De kok moet koken.”

„Ja, gebraje haas met appelmoes,” snauwde Joe, terwijl hij wegliep. Even later was hij terug. De kok liep woedend achter hem aan.

„Zijn raasdonders dansen de pan uit!” grinnikte Joe ter verklaring. „Hij is bang dat ze ânbrande! We hebben zukke fijne tongetjes, zegt-ie, hè Jim. En z'n spek is . . .”

Maar Jim de kok luisterde al niet meer. Hij keek naar het zwarte jongetje en zei een paar rare klanken tegen hem. Het kind greep zich aan hem vast en begon snel te praten.

„Wat zegt-ie? Wat zegt-ie?” riepen de mannen door elkaar heen. De kok trok een raar gezicht. Zó had hij ook gekeken toen hij hun verteld had dat de melk op was.

„Wat zegt-ie, Jim?”

„Arme bliksem,” mompelde de kok binnensmonds. „Getroffen hè-je het niet in de wereld.”

„Wat zègt-ie nou? Vertèl het dan!”

De kok sloeg een arm om de hoekige schouders van het kind.

„Hij zegt, dat zijn grootmoeder doodging. Hij heeft niemand anders meer. Vóór ze doodging, heeft ze tegen hem gezegd, dat-ie zich maar moest verstoppen aan boord van het een of andere schip. Zeelui zijn vriendelijke mensen, heeft ze tegen dat kleine mirakel gezegd, en dat gelóóft-ie óók nog!”

„Nou, en wat zou dat?” vroeg Joe krijgslustig. „Is dat soms niet waar?”

„Jij wou hem in zee smijten,” zei er een. Joe keerde zich driftig naar hem toe.

„Toen wist ik toch zeker nog niet wat dat ouwe mens gezegd had vóór ze dood ging?”

Hij grabbelde in zijn broekzak en trok er een verfomfaaid stuk koek uit te voorschijn. Dat had hij voor bij zijn koffie bestemd. Hij stak het naar het kind toe:

„Hier, eet maar op.”

Er trok een grijns over het benige, donkere gezichtje. Joe wees op zijn mond. Er is een wereldtaal die door iedereen wordt verstaan die honger heeft. Het kind greep het stuk koek. Het handje dat wel een klauwtje leek, kromde er zich omheen en propte het toen haastig in zijn mond, geheel en al, zoals een uitgehongerde hond gulzig te grote brokken neemt. Hij kauwde, kauwde, slikte . . .

„De laatste haven was vier dagen geleden,” riep de schipper achterom.

De kok sloeg zich tegen zijn voorhoofd.

„En al die tijd heeft dat wurm niks te bunkeren gehad!” riep hij uit. En hij rende met grote stappen weg. Ze hoorden hem de trap af bonken.

„We komen toch al eten te kort, hè mannen?” riep de schipper over zijn schouder.

„Denk je daar wel om, Joe? En waar blijft de koffie?”

Joe wou driftig uitvallen, maar een der anderen hield hem tegen. „De Ouwe wil grappig zijn, snap je dat niet, stommerd!”

De schipper liet één hand los van het rad en draaide zich even helemaal naar hen toe.

„We halen het nièt, jongens,” zei hij ernstig. „We halen geen Kerstmis thuis. Jullie niet en ik niet.”

„Wat een nieuwtje!” spotte Joe.

De schipper leek het niet te horen.

„Daarom,” ging hij voort, „stuurt de hemel zeker Kerstmis naar òns toe. Het kind is er al. Zorgen jullie maar voor een krib.”

„Beter eerst een kom pap,” zei de kok, wiens hoofd weer te zien kwam. Hij liep langzaam omhoog en haast voorzichtig. In zijn twee handen droeg hij een dampende kom. De lepelsteel stak er uit. De kom was vol witte pap.

„En je had geen melk meer, zei je! Leugenbrok!” Joe gaf hem een vrolijke por in zijn ribben.

„Pas op, anders mors ik nog. Elke druppel is goud waard.” De kok keek een beetje schuldig. „Nou ja, Joe, ik had nog een paar blikkies melk gespaard voor de Kerstmiskoffie morgen. Maar die drinken we dan maar zwart.”

„Kleur bij kleur!” spotte Joe. Een paar anderen herhaalden de woorden van de kok.

„Die drinken we dan maar zwart.” Wat kwam het er op aan? Wat er op aan kwam was, dat het kind pap kreeg. De kok zelf lag op zijn knieën bij het kleine negertje en reikte het een volle lepel toe, na er eerst op geblazen te hebben. Het leek wel of ze al pret hadden samen, die twee. Het kind lachte, blies ook, zijn donker handje vatte de lepel beet naast de grote kokshand en de pap kwam in zijn mondje. Toen lachte het joggie nog meer en likte over zijn lippen. Het begon nu snel achter elkaar de hele kom leeg te lepelen. Al die mannen keken toe, de ene kwinkslag volgde de andere.

„Het smaakt niet slecht, wat!”

„Bij uitzondering niet aangebrand!”

„Zijn mond scheurt nog open van die grote lepel!”

De kok lag nog altijd op zijn knieën en hield de kom vast. Joe pakte het ding opeens uit zijn handen en trok hem overeind.

„Dat ding vasthouden kan ik óók wel! Ga jij nou maar naar je vuurpot, ouwe pelikaan! Komt er nog ooit koffie? En onze raasdonders zo hard als keistenen zeker. Duvel op, man!”

De kok liep naar de trap. Maar hij moest zich even omdraaien van verbazing toen

hij Joe nog hoorde roepen: „Raasdonders zonder spek, hoor! Dat laatste stukkie spek is voor de nikker!” Hij zag nog net hoe het kleine neger-tje de kom leegkrabde. „Lollig,” zei de kok in zichzelf.

Maar wat hij niet meer zag, zou hij misschien nog veel leuker gevonden hebben. Want over het dek draafde Joe, die grote norske kerel, die altijd zo gauw een grote mond opzette, en op zijn schouders zat een klein zwart joggie, dat met zijn twee vuistjes schaterend een roffel sloeg op Joes kaalgeschoren hoofd.

„Wat moet dat?” riep de schipper. „’t Is hier geen circus!”

„Nee, alleen maar een apenspul, Ouwe! Ik rij die kleine baviaan maar naar de kombuis, daar is ’t warmer dan hier. En veel kleren heeft-ie ook al niet om z’n body.”

„Ga je gang,” zei de schipper, zijn twee handen strak aan het roer. „En vergeet dat kribbetje niet, Joe, je weet wel.”

Een kwartier later lag het joggie lekker te slapen in de warme kooi van Jim de kok en alle mannen waren weer aan hun werk. Het leek wel of er niets bijzonders was. Het schip deinde op de golven, er was nergens land te zien, maar de koers was goed. Over enkele dagen . . . over enkele dagen, ja, als Kerstmis voorbij zou zijn.

Kwam het door dat kribbetje, dat er niet meer over geklaagd of gekankerd werd? Veel vrije ogenblikken hadden ze niet en slaap hadden ze in geen acht en veertig uren gehad. Maar de een zaagde wat en de ander spijkerde wat en een derde naaide wat en Joe vond een boezeroen die hij

nergens voor nodig had zoals hij zei. En toen de maan vanachter de nog jagende wolken vandaan kwam om te kijken wat er toch aan boord van dat kleine vrachtschip de „Mary-Ann” aan de hand was, zag ze een groepje mannen gebogen over een smalle slaapplaats staan en een van hen tilde een slapend donker kereltje omhoog. Het werd er niet wakker van. Het werd er zelfs niet wakker van toen hem zijn stoffige kleertjes uitgetrokken werden en hij schone aankreeg. Dat ze niet zo precies pasten, wat hinderde dat? Hij werd er mee op de opgerolde deken in zijn nieuwe kribje gelegd en sloep meteen weer vaster voort, met een klein lachje om zijn mond. Verschillende grove, harde handen dekten hem zorgvuldig toe.

Toen het al bijna middernacht was, stond Joe op wacht. Zijn ogen tuurden de duisternis in, alles om hem heen was wijldheid, ruimte, zee en hemel. Hij dacht aan het kribbetje en dan opeens maakten zijn gedachten weer een sprong en dacht hij aan zijn vrouw, die hem vergeefs had verwacht. Kerstavond vandaag, Kerstmis morgen. Ze hield van zulke dagen. Ze was een lieve vrouw, maar niet vrolijk meer zoals vroeger.

Er kwamen stappen aan. Hij herkende de stap van de schipper. Was die nog niet naar kooi gegaan? Die wou het niks beter hebben dan zijn „jongens”. Joes ogen gingen omhoog. De sterren begonnen helderder te worden. De stappen hielden naast hem stil.

„Mooie nacht, Joe.”

„Schipper . . .” zei Joe, „ik, ik wou . . .”

De ander begon te lachen.

„Nou, Joe, dat is zeker voor Kerstmis, hè, dat jij „schipper” tegen me zegt! Zeg maar „Ouwe”, hoor, dan begrijpen we mekaar beter.”

„Oké,” zei Joe. „Maar, Ouwe, wat ik vragen wou, as we nou met een paar dagen in de thuishaven zijn, waar blijft-ie dan?”

„Ergens,” zei de schipper. „Dat maakt de hemel dan ook wel in orde.”

„Mag ik 'm?”

De ogen van de schipper, ogen die gewend waren aan zon en wind en strenge orde op zijn schuit, werden even heel zacht. Zijn gedachten herhaalden zijn eigen woorden „dat maakt de hemel wel in orde.” Had God het al in orde gemaakt?

„Jij?! Maar Joe! Wat moet zo'n ruwe zeebonk als jij nou met een Kerstkind?”

Joe draaide wat met zijn duimen.

„Och, zie je, Ouwe, me vrouw heeft nooit een kind gehad. En ze had er zo naar verlangd. Ik denk dat het d'r niet zoveel schelen kan of het wit of zwart ziet.”

„En jij?”

„Ik heb een aardig beetje op de spaarbank staan. Wat dat betreft . . .”

„Zo? Nou, dan moet je vrouw het maar zeggen, hè. Over een dag of drie. Twee en een half.”

„De kok heeft 'm al geleerd om „mamma” te zeggen. Hij zegt het zo lollig.”

Ze stonden nog even naast elkaar, hun armen op de verschansing geleund. Aarde, zee, en hemel, het leek alles één geworden. Morgen Kerstmis. Met zwarte koffie en zonder spek. Maar het Kind was er. Daarvoor had de hemel gezorgd. De rest moesten de mensen zelf doen.

„Wel te rusten, Joe!”

„Maf ze, Ouwe.”

De een ging linksom, de ander bleef nog staan en keek de verdwijnende gestalte na.

„Een beste kerel,” mompelde de schipper in zichzelf.

Van de klok, die niet meer zingen wilde

THEA BECKMAN

An de rand van het Sparrewoud lag een klein dorp: Winterloo geheten. De bewoners van het dorp waren hardwerkende mensen: houthakkers, timmerlieden, smeden en jagers en ze waren geweldig trots op hun kerk, die ze lang geleden met hun eigen handen hadden gebouwd. Het mooiste van de kerk was wel de toren, die hoog boven de bomen uitstak en waarin een prachtig klokkespel hing. Drie klokken waren er. Eén heel grote met een heerlijke, diepe klank: Bóm! Eén kleinere, met een vérdragend vol geluid: Bám!

En één kleine, met een heldere hoge toon: Bím. Wanneer des zondags de sterke smid aan de klokketouwen trok, galmden de klanken hoog over het dorp en het Sparrewoud: Bom, Bam, Bim, Bom, Bam, Bim, zodat de mensen blij uit hun huizen kwamen en zich naar het kerkje spoedden. Maar het allermooiste . . . dat was de